

Inkomen melkveehouders onder druk

Michel de Haan

Melkveehouders die meedoen aan de Deeladministratie Rundveehouderij (DELAR 2000+) hebben de laatste jaren te maken met dalende melkopbrengsten, dus ook een daling van de omzet. Het boekjaar 1996/97 vormt voor hen een voorlopig dieptepunt. Door de invoering van MINAS in 1998, komt het inkomen voor een groot deel van de bedrijven nog extra onder druk te staan.

In het boekjaar 1996/97 hebben bijna 350 melkveehouders deelgenomen aan DELAR 2000+ van de GIBO-groep. Doel hiervan was het leveren van technische en economische informatie over de bedrijfsvoering. Jaarlijks worden overzichten gemaakt van de belangrijkste kengetallen. Deze overzichten komen beschikbaar in een tabellenboek. Onlangs is het tabellenboek over boekjaar 1996/97 verschenen (te bestellen bij het PR).

Lage opbrengsten

In tabel 1 staat een aantal kengetallen van bedrijven die in de boekjaren 1995/96 en 1996/97 aan DELAR 2000+ hebben deelgenomen. Het ontvangen melkgeld is in 1996/97 ruim *f* 2,15 per 100 kg melk lager dan in het jaar ervoor. De melkprijs daalt overigens al sinds het eind van de tachtiger jaren. In boekjaar 1988/89 ontvingen melkveehouders gemiddeld nog ruim *f* 83,50 per 100 kg melk. Ook de opbrengsten uit verkoop van vee zijn het afgelopen boekjaar fors gedaald: met bijna *f* 2,- minder per 100 kg melk is de omzet en aanwas zo'n 20 % lager dan het boekjaar ervoor. De omzet en aanwas bedroeg het afgelopen boekjaar nog geen *f* 8,- per 100 kg melk,

terwijl dat in het begin van de negentiger jaren bijna *f* 15,- per 100 kg melk was.

Bovendien leveren hogere voerkosten een bijdrage aan een flink lager saldo. Tabel 1 laat een daling van het saldo (opbrengst minus voerkosten) zien van bijna *f* 4,25 per 100 kg melk, een daling van bijna 5 % in boekjaar 1996/97. Gelukkig is in de tweede helft van 1997 de opbrengstprijs van melk flink gestegen, zodat de vooruitzichten voor het komende boekjaar wat gunstiger lijken.

MINAS en heffingen

In 1998 is MINAS ingevoerd. Tot 2000 zijn de bedrijven met meer dan 2,5 GVE (grootvee eenheden) per ha verplicht een mineralenboekhouding bij te houden. Bedrijven met stikstof- en fosfaatoverschotten die hoger zijn dan de geldende verliesnormen, moeten heffing betalen. Tot 2000 is de verliesnorm voor stikstof op grasland 300 kg per ha en op bouwland 175 kg per ha. De verliesnorm voor fosfaat is gelijk voor gras- en bouwland en bedraagt 40 kg per ha. Kunstmestfosfaat geldt tot 2000 niet als aanvoerpost in de MINAS-boekhouding. In tabel 1 staat het gemiddelde stikstof- en fosfaatoverschot (berekend volgens MINAS) voor de afgelopen

Tabel 1 Kengetallen van DELAR 2000+ bedrijven (1995/96 én 1996/97)

	1995/96	1996/97
Totale hoeveelheid melk geproduceerd per bedrijf (kg)	448.543	458.722
Melkproductie per ha grasland en voedergewassen (kg)	13581	13500
Gemiddeld aantal koeien	61,0	59,6
Melkgeld per 100 kg melk (<i>f</i>)	76,44	74,27
Omzet en aanwas per 100 kg melk (<i>f</i>)	9,7	7,8
Bijkomende voerkosten per 100 kg melk (<i>f</i>)	14,41	15,24
Opbrengst minus voerkosten per 100 kg melk (<i>f</i>)	71,11	66,90
Stikstofoverschot, berekend volgens MINAS (kg/ha)	308	298
Fosfaatoverschot, berekend volgens MINAS (kg/ha)	34	30
Gemiddelde heffing in 1998, bij ongewijzigde overschotten (<i>f</i>)	4400	3360

twee boekjaren. Ook is ingeschat wat bij ongewijzigde mineralenoverschotten de gemiddelde heffing in 1998 zal zijn. Tabel 1 laat een lichte daling van het stikstof- en fosfaatoverschot zien in het afgelopen jaar. Maar als MINAS nu al zou gelden, zou de heffing over 1996/97 gemiddeld toch nog f 3.360,- per bedrijf bedragen.

Heffing varieert van bedrijf tot bedrijf

In tabel 2 zijn bedrijven van het boekjaar 1996/97 ingedeeld naar geschatte heffing, als MINAS voor het afgelopen boekjaar zou gelden. Voor een derde deel van de bedrijven zijn de overschotten lager dan de verliesnormen van 1998, zodat heffingen niet aan de orde zijn. Tweederde deel van de bedrijven staat een heffing te wachten als de bedrijfsvoering niet wijzigt. De hoogte van de geschatte heffing is erg divers. Voor bijna 40 % van de heffingplichtige DELAR-bedrijven zou dit lager dan

f 2.000,- zijn. Voor een kleine 20 % van de bedrijven met een heffing, zou deze meer dan f 8.000,- bedragen, met een gemiddelde van bijna f 16.000,-!

Uit Tabel 2 blijkt dat de mogelijke heffing bij de meeste bedrijven voornamelijk bepaald wordt door het stikstofoverschot, omdat tot 2000 fosfaatkunstmest niet meetelt in de MINAS-boekhouding. Hierdoor is maar een beperkte groep bedrijven heffing verschuldigd over het fosfaatoverschot. De variatie hierbij is overigens erg groot. Het hoogste MINAS-fosfaatoverschot is 140 kg/ha, terwijl het laagste kleiner dan 0 is.

Oorzaken hoge heffing

Meer dan de helft van de bedrijven die deelnamen aan DELAR 2000+ in 1996/97, heeft naast melkvee ook varkens of kippen op het bedrijf. De geproduceerde mest gebruiken veehouders vaak op het eigen land. Deze mest geldt als

Tabel 2 Indeling naar geschatte heffing per bedrijf (f), als de mineralenoverschotten in 1998 niet wijzigen

	Heffing					
	0	2000	4000	6000	8000	>
Bovengrens	0	2000	4000	6000	8000	>
Midden	0	1000	3000	5000	7000	
Ondergrens	0	0	2000	4000	6000	8000
Aantal bedrijven	104	77	54	22	15	34
Melk per ha (kg)	12.842	13.927	14.181	14.439	13.056	13.536
Melk per koe (kg)	7689	7676	7813	8023	7708	7494
Aantal koeien	57	57	56	52	79	70
Opp. voeder gewassen voor melkveehouderij (ha)	34	31	31	29	46	39
Stikstofjaargift per ha grasland (kg)	321	374	415	429	409	419
Afwijking stikstofjaargift van de norm (kg/ha)	-15	17	26	33	25	58
Krachtvoergift (kg/koe)	2269	2301	2447	2404	2596	2497
Afwijking krachtvoergift van de norm (kg/koe)	183	271	431	217	498	458
Gebruik aangevoerde vleesvarkensmest (kuub)	74	144	109	152	212	454
Verliesnorm stikstof (kg/ha)	279	281	279	285	290	280
Verliesnorm fosfaat (kg/ha)	40	40	40	40	40	40
MINAS stikstofoverschot (kg/ha)	229	291	330	364	361	384
MINAS fosfaatoverschot (kg/ha)	16	28	30	35	29	61
Stikstof-heffing (f)	0	828	2481	3521	5061	6624
Fosfaat-heffing (f)	0	205	478	1247	2032	9146
Totaal heffing 1998 (f)	0	1033	2959	4769	7092	15.770

aanvoerpost van stikstof en fosfaat in de mineralboekhouding van het melkveebedrijf. In tabel 2 staat voor elke categorie, de hoeveelheid mest van een intensieve tweede tak die op het eigen bedrijf gebruikt wordt. Ter vergelijking zijn de hoeveelheden omgerekend naar kuubs vleesvarkensmest. Het blijkt dat voor bedrijven die veel varkensmest gebruiken vaak een hogere heffing geldt.

Ook blijkt uit tabel 2 dat hoge heffingen worden

veroorzaakt door:

- de hoeveelheid stikstof (meer of minder is gestrooid dan de berekende norm).
- de hoeveelheid krachtvoer (meer of minder verstrekt dan de berekende norm). Duidelijk blijkt dat meer van de berekende normen wordt afgeweken naarmate de heffingen hoger zijn.
- meer voeren en bemesten dan de berekende normen.

Inkomens op DELAR-bedrijven raken verder onder druk door de MINAS-heffingen.

